

TAIS TENG

EEN SCHIP VAN BLOED EN BARNSTEEN

BLOED EN BARNSTEEN #1

1.

Deventer, eind veertiende eeuw:

Het duurt een jaar of vijftien voor Jord begrijpt hoe de wereld precies in elkaar zit.

Dit is Jords oudste herinnering: hij stommelt over de kade van Deventer, op korte beentjes die nog steeds een beetje wiebelig zijn. 'Stinkt,' zegt hij. Hij haalt zijn neus op. 'Is vies!'

Meteen heeft hij een oorvijs te pakken.

'Zeg dat nooit meer,' gromt zijn vader. 'Wat je ruikt, is de geur van rijkdom. Van gepekeld vis en teer. Van muf graan.'

Het is een les die Jord Groothuyzen nooit meer vergeet. Voor een koopman ruikt rijkdom naar stokvis en muf graan. Het heeft niets met rinkelende zilverstukken of zwierend brokaat te maken.

Voor hun huis staat een ossenwagen met een dozijn zakken graan en een bierton. Een van de ossen kijkt naar hem op, schudt met zijn kop om de aasvliegen te verjagen. Jord herkent het brandmerk op de flank: dit moet de wagen van molenaar Fredrich zijn. De man kwam pas negen jaar geleden uit Hesse en bezit nu al drie molens.

'Deze dame hier is Aldegonda,' zegt Jords vader Adriaan als Jord de kamer binnenstapt. 'Gaan jullie maar buiten spelen. De molenaar en ik hebben nog iets te bespreken. Zaken. Grottemensenzaken.'

'Spelen?' zegt Jord met een zekere verbijstering. 'Met een meisje?' Hij is vorige week tien geworden. Meisjes zijn een volkomen nutteloze uitvinding en alleen maar lastig. God had die rib beter in Adams borstkas kunnen laten zitten. Meisjes durven niks en huilen als er modder op hun jurk komt. Al geldt dat niet voor zijn jongere zus Mette. Die knijpt en schopt hem en is gemeen genoeg om later een piraat of roverhoofdman te worden.

'De geit heeft net jonkies gekregen,' zegt Adriaan. 'Ga daar maar kijken.'

'Goed,' zegt Jord hoewel hij veel liever was gaan vissen aan de kade of slootje springen met Barnhart. Het alternatief is echter een pak slaag of de rest van de middag de varkensstal uitmesten.

'Ik wil de jonkies graag zien,' zegt Aldegonda. Ze heeft een raar hees piepstemmetje. 'Thuis hebben we bijna geen dieren. Alleen een paar katten voor de muizen maar die blazen naar mij als ik ze

wil aaien.'

Aldegonda heeft haar dat beter bij een muis zou passen, nee, een rat. Grijs en piekerig en haar ogen zijn flets blauw. Wat is dat trouwens voor een naam, Aldegonda? Zo heet de abdis van een klooster die de hele dag psalmen murmelt of een stokoude gravin.

De geit ligt lamleendig in het gele gras achter het huis en de drie jonkies lebben aan haar tepels. Jord kan zich amper iets saaiers voorstellen. Aldegonda kijkt er echter met grote zwijmelogen naar. 'Later kunnen we een heleboel dieren nemen. Geiten en lammetjes. Veulens.'

'We?' zegt Jord.

'Meine Vati zegt dat we later gaan trouwen. Daarom moesten we ook samen gaan spelen. Dan kunnen we vast aan elkaar wennen. Dat zei Vati.'

'Trouwen? Met jou? Je bent zo saai als een kerkmuis en je ogen lijken wel van kikkerdril!'

Aldegonda vouwt haar armen over elkaar en steekt haar spitse kin vooruit. Haar ogen vonken en lijken absoluut niet meer op kikkerdril. 'We gaan trouwen omdat mijn Vati, mijn vader, de meestermolenaar van Deventer is. Met wel drie molens en straks vier. En jouw vader is de grootste koopman, met drie koggen. Dat past prima bij elkaar.'

'Drie molens en drie schepen? Hoezo?'

'Jouw vader brengt mijn vader een zak graan uit, laten we zeggen, Hesse. Normaal krijgt mijn vader een vijfde van het meel, maar als jouw vader dat ver weg verkoopt, in Brugge bijvoorbeeld. Dan is die zak meel wel vijf zakken Deventer graan waard. En die zak graan was al veel goedkoper omdat hij uit Hesse kwam waar veel meer graan groeit dan hier.'

Jord is de zoon van een koopman en de redenering is kristalhelder voor hem. Schepen en molens: samen wordt het net zo'n sprookjesbuidel waaruit je eindeloos penningen kunt schudden.

'Maar waarom moet ik dan met jou trouwen? Ik wil met Mariken trouwen. Die van het toneelstuk op de jaarmarkt. Mariken had rood haar en groene ogen en ze ging met Moenen die de duivel zelf was.'

Aldegonda knikt. 'Ja, de duivel was echt een knappe man. Zulke spieren. Veel sterker dan jij en hij had zo'n prachtige puntbaard. Als een Spaanse edelman.' Ze schudt haar hoofd. 'Jij lijkt niet op Moenen en ik niet op Mariken.' Ze stapt op hem af, geeft hem een keiharde pets tegen zijn wang. 'Ik haat je! Later stop ik kikkers in je ochtendpap en pis ik in je beste laarzen!' Ze draait zich om en rent huilend weg.

Jord kijkt haar met open mond na. Waarom grient ze in hemelsnaam? Ze gaf hem toch een klap?

Als hij een half uur later thuiskomt, staat zijn vader aan de lessenaar, een wastafeltje vol cijfers in de hand. De molenaar moet

samen met zijn dochter vertrokken zijn.

'Ik ga niet met Aldegonda trouwen. Ze is lelijk.'

'Wat heeft dat er nu mee te maken?' zegt zijn vader en Jord begrijpt dat verder praten zinloos is. *Als ik trouw, wordt iedereen rijk. Daar gaat het om. En later, als mijn vader en de molenaar dood zijn, heb ik drie schepen en drie molens. Aldegonda kan voor de molens zorgen terwijl ik tot ver voorbij de horizon zeil. Naar de gouden koepels van Kiev, naar Novgorod van de Honderd Kerktorens, fier Hamburg.*

De namen van al die exotische steden zingen door zijn hoofd. Hij ziet de Oostzeestranden voor zich, halve manen van smetteloos zand waar barnsteen glimt tussen het aangespoelde zeewier en de meeuwen zo groot als zwanen zijn. *Wie weet ontmoet ik Mariken wel in een van die havens en zeilen we samen verder? Aldegonda hoeft nergens van te weten. Ik hoef hoogstens een maand van elk jaar in Deventer te zijn om de lijsten van mijn klerken te controleren en nieuwe proviand in te slaan.*

Hij kijkt naar zijn vader op. 'Bent u wel eens in Kiev geweest?'

'Hah!' Zijn vader trekt een vel perkament naar zich toe, doopt een ganzenveer in de inktpot. 'Echte kooplieden reizen niet. Daar hebben wij onze kapiteins voor, onze gemachtigden. Nee, kooplieden als wij, we zijn de spin in het web. Ik ben nooit verder dan Utrecht geweest en dat was omdat het absoluut niet anders kon. Omdat de bisschop niet van plan was naar mij toe te komen.' *Een spin in een web. Kooplieden als wij.* Jord weet nu zeker dat hij een ziel heeft, want hij voelt zijn ziel verschrompelen, tot het ergens in zijn schedel hangt te bungelen als een rimpelige pruim. *Dan word ik toch gewoon geen meesterkoopman? Een kapitein, desnoods een scheepsjongen? Zelfs een bedelaar is beter af dan een meesterkoopman als hij de honderd kerktorens van Novgorod uit de ochtendmist ziet oprijzen.*

2.

Pas drie jaar later ontmoet Jord een man die de kerktorens van Novgorod werkelijk uit de ochtendmist heeft zien oprijzen en dat waarschijnlijk nog steeds betreurt.

'Jord!' roept zijn vader uit de pronkkamer. 'We hebben familiebezoek.'

De bezoeker is een lange man en zou een kop groter dan Jords vader zijn als hij niet zo gebogen liep. Een geknakte rietstengel, gaat het door Jord heen. Zo verfrommeld.

'Dit is je oom Alexander,' zegt Jords vader. 'De oudste neef van je moeder. Hij is net teruggekomen uit Novgorod.'

'Teruggekomen is niet helemaal correct,' zegt de man en hij draait zich om. Jords deinst terug. Een van de oogkassen is leeg, een rode en korsterige holte en de opgeheven rechterarm loopt uit in een stomp. 'Een hand en mijn rechteroog bleven daar achter.'

Jord durft hem amper in zijn enige overgebleven oog te kijken. O, hij is bedelaars gewend zonder benen, dieven met afgehakte handen. Dit is zijn oom. Familie. Bij familie hoort zoiets domweg niet.

'De Tartaren namen mij gevangen en ze vroegen losgeld aan de alderman van de handelspost. Voor de zekerheid stuurden ze mijn rechterduim mee. Toen er geen antwoord kwam een tweede vinger en een week later nog een. Pas toen ze mijn rechteroog stuurden, betaalde de alderman. Dat was rijkelijk laat. Na meer dan een jaar.' Hij grinnikt. 'Het mooiste is dat ik linkshandig ben! Altijd al geweest. Dat hadden die rare wilden niet eens in de gaten.' Hij knikt. 'Één hand is genoeg om te schrijven en mijn linkeroog had eigenlijk in de kop van een havik moeten zitten. Ik kan alle cijferkolommen nog optellen. Bovendien....' Hij tikt de punt van zijn neus aan. 'Deze kokkert hebben ze laten zitten en als het om specerijen gaat, snuift niemand beter dan ik. Kaneel, peper, mierikswortel: ik ruik de kwaliteit op een halve mijl afstand. Daar stond ik vroeger om bekend. De Neus zo noemden ze mij.'

'Oom Alexander komt hier voortaan wonen,' zegt Jords vader. 'Hij is familie en reizen zit er niet meer in. Het is niet alleen zijn hand. Hij hinkt ook nog en dat is lastig op een kantelend dek.'

'Dat waren die Tartaren ook, oom?'

'Nee, gewoon gangreen. De winters zijn allemachtig koud daar en drie tenen bevroren. Ze werden zwart en daarna was het wel bekeken. Gelukkig hadden ze een goede chirurgijn op een van de schepen. Dat was overigens voor die Tartaren mij gevangen namen.'

'Ah.' Jord kijkt op naar zijn vader. 'Waar gaat oom Alex wonen?'

'Leg een nieuwe strozak in het warehouse neer. Of nee, de stal is beter.'

Ah, denkt Jord, oom Alex is familie maar niet genoeg familie om in het grote huis te mogen slapen.

Hij en zijn zus Mette mochten dat ook niet, maar zij zijn kinderen en intussen te oud om naast hun ouders in de bedstee te liggen. De bedstee in de pronkkamer is meer voor de sier of voor een uitzonderlijk voorname gast.

'Ik kan altijd een goede klerk gebruiken,' zegt vader. 'En wie weet, later...' Hij maakt zijn zin niet af. Jords vader zal nooit een belofte doen die hij misschien niet kan nakomen. Zoals hij vaak zegt: Je beschermengel noteert elke leugen die van je lippen rolt op smetteloos hemels perkament. Later als je voor de hemelpoort staat, telt Petrus de kolommen met goede en slechte daden op en als je ziel te zwaar van zonde blijkt, wordt het een enkele reis omlaag.

Vader draait zich naar Jord. 'Wijs je oom de keuken en zeg de meid hem een kroes melk en een homp brood te geven. Hij zal wel hongerig zijn.'

Geen woord over reuzel om het bood te besmeren, denkt Jord, of een reep gerookt spek. Nee, oom Alex mag familie zijn, hij is

vooralsnog op knechtenrantsoen.

Die avond rolt Jord een nieuwe schapehuid uit op de hooizolder en zet een kan water voor zijn oom neer.

'De pispot staat links, vlak naast de ladder.'

Maanlicht valt door kieren in het dak naar binnen: er moet nodig nieuw riet gelegd worden.

'Ben je echt in Novgorod geweest?' vraagt Jord. 'Heeft Novgorod werkelijk honderd kerktorens?'

'Ja, vertel, oom!' joelt Mette uit haar hoek.

'Nou, dat van die honderd kerktorens klopt, maar het allermooiste is de stadsmuur. De stadsmuur is zes mannen hoog en elke toren groeit recht uit de aarde, met kronkelende stenen wortels. Hoe ze daaraan kwamen is een prachtig verhaal, met de gemeenste heks van de wereld.'

'De hoer van Babylon?' vraagt Mette. 'Ze rijdt op een vuurspuwende os met de staart van een scorpioen. De priester had het er vrijdag over.' 'Nee, deze heks was heel wat erger dan de heksen uit de bijbel. Erger dan Lilith en Delila. Behalve de heks bevalt de hoofdpersoon mij ook bijzonder. Net als ik had hij uiteindelijk maar een oog over.' Hij gaat rechtop zitten, haalt diep adem en begint zijn verhaal.

'Agge was een bojaar, een Russische edelman, en schatrijk. Ja, laten we hem maar Agge noemen want lui als wij verzwikken onze tongen maar met die rare Russische namen. Zijn huis had vijf torentjes en zijn Sinte Joris vlag was van pure zijde. Hij sliep in een hangmat met damasten kwasten en at zelfs op maandag perziken met stokvis.'

'Wat zijn perziken?' vraagt Mette uit het donker.

'Oranje appels maar veel zoeter. Goed, Agge dus bezat drie dochters van wie hij zielsveel hield.

De oudste, Cisca, vertrok op een dag naar Kiev van de Gouden Koepels. Alleen haar slede arriveerde. Cisca's afgerukte rechterhand lag op de kussens en omklemde een mager kippenpootje.

"Dat wijf!" jammerde Agge, "dat walgelijke dribbelwijf met haar wiebelwabbel hut!" Agge wist heel goed wat er gebeurd was: de heks Baba Yaga had zijn dochter gegrepen en Cisca met huid en haar verslonden.

Hij liet de hand in een platina kistje begraven en trok zich de haren uit zijn baard. Daarna weende hij drie dagen.

Op de vierde dag rukte hij zijn linkeroog uit en zette het op zijn hoogste torentje: dit oog zou over zijn twee overgebleven dochters waken, terwijl hij door de sneeuw zwierf, op zoek naar zijn vijandin. Vervolgens knielde hij in zijn kapel voor het beeld van Sinte Simson. Dit was de goedheiligman der wrake, iemand die het een prachtig idee vond om je vijanden onder vallende pilaren te verpletteren.

"Geef mij wrede wraak, Sinte Simson, en geen offer zal mij te prijzig zijn!"

Het beeld keek op hem neer en trok zelfs geen wenkbrauw op.

"Goed," zei Agge na een minuut of tien op zijn blote knieën. "Je bent

een man van weinig woorden. Ik snap het. Geen gekletst, maar daden, driest en duister!"

Hij spande zijn bloeddorstigste honden voor zijn slee en liet zijn zweep knallen.

Het land rondom Novgorod is 's winters wijd en wit en je weet vaak niet of de wolvenhorde of de poolstorm huilt. Agge had zijn derde sledehond al opgegeten voor hij de pootafdrukken van Baba Yaga's hut vond. Haar hut rende namelijk over het kille, kille land op nare, gele kippenpoten. Als Baba Yaga lachte, bleven de dwarrelende sneeuwvlokken verstijft van angst in de lucht hangen en kleurde het ijs grijs als lood.

"Ik zal dat walgelijke dribbelwif op een pijl laten sabbelen," zwoer Agge, "en wat haar wiebelwabbelhut betreft: vuur is te goed voor die houten kip!"

Aan het eind van het tien mijl lange spoor vond hij haar hut. Baba Yaga zat in de opening en haar harige benen bungelden boven de sneeuw.

"Vader, vader," zong ze spottend, "zoek je jouw dochter? Cisca woont in een kooi van botten en een zak van vel!"

Agge trok aan zijn lange, pikzwarte haar en smeekte om de tussenkomst van Sinte Simson, want hij wist dat Baba Yaga sterker dan een beer was en dat, ondanks zijn grootspraak, een pijl haar niet zou deren.

Donder rommelde en een bliksemstraal raakte zijn kruin, zodat zijn kleren in smeulende flinters van zijn lijf vielen. De kracht van tien mannen voer in hem.

Hij stapte van zijn slee en brak de poten van de hut. Baba Yaga tuimelde met een kreetje van verrassing in de sneeuw, maar sprong vlot als een krekkel overeind.

"Goden komen en gaan," lachte ze. "Jouw bleke god met zijn bloederige handen is zo nieuw dat de meeuwen zijn naam niet nog niet eens kennen!"

Agge greep haar bij de magere nek en brak haar armen en benen. Daarna trok hij haar hoofd van de romp en wierp dat naar zijn honden. Baba Yaga was echter met drie levens geboren: het hoofd vloog terug naar de romp en de beenderen heelden zich.

Agge liet zich daardoor niet van zijn stuk brengen: hij doodde haar gewoon een tweede keer. De derde keer slingerde hij haar hoofd zo hard weg dat het nooit meer terugviel en als een harige komeet door de hemels bleef zwalken.

Agge brak haar ribben, trok de borstkas open en bevrijdde zo zijn dochter.

Jaren later liet hij door een sjamaan een ivoren hand voor Cisca snijden, waarmee ze even goed kon weven en borduren als met haar oude hand. Cisca trok zich terug in een klooster, werd verliefd op de tuinman, waarna ze zich liet schaken en de rest van haar leven in Brugge sleet. Agge, tja, hij goot een kom berenbloed over de voeten van Sinte Simson om hem te bedanken voor zijn wijze

hulp.'

'En de stadsmuur?' vraagt Jord. 'Hoe groeiden daar...'

Mette onderbreekt hem. 'Baba Yaga is nu dood? Wie kreeg haar wandelende hut? Een van de dochters?'

'Ik betwijfel of Baba Yaga lang dood bleef. Waarlijk duivelse lieden zijn hardnekkiger dan brandnetels en braamstruiken en groeien het volgende seizoen gewoon weer terug.' Hij zucht. 'Ik zie de wachttorens van Novgorod zo kristalhelder voor me! Veel duidelijker dan ik ze ooit met beide ogen zag. Eilazen, mijn tijd van reizen is voorbij. Ik zal hier moeten wortelen als een wormstekige stuifzwam...' En tot Jords ontzetting begint hij zachtjes te huilen.

De volgende ochtend vindt Jord zijn oom met zijn benen over de rand van de hooizolder. De deuren staan wijd open en ze kijken over de stad uit.

'Dat is toch wel weer mooi hier,' peinst oom Alex. 'Zo'n zonsopgang hadden we in Novgorod nooit.' Hij gebaart naar de rijzende zon die als een vale bloeddruppel door de ochtendmist probeert te breken.

'Kijk, die aartsengel met het vlammeende zwaard is waarschijnlijk Michael. En daar, in het uiterste westen kun je nog net de staart van de Draak van de Nacht zien zwiepen.' Hij draait zich naar Jord. 'Dat is toch een prachtig gezicht?'

'Ja, prachtig,' knikt Jord. Goed, oom ziet engelen en draken. Hij is dus knettergek of een heilige. Jord gokt op knettergek. Het is een hele geruststelling: gekken mogen schreeuwen of huilen. Voor hen gelden andere regels dan voor normale volwassenen.

3.

Het is jaarmarkt. Een woeste werveling van kleuren en geuren zo rijk dat Jord zo nu en dan naar adem moet happen. Schreeuwende venters, kerels die gekleed in een berenvacht met bontmutsen en rinkelende kettingen vol haaiantanden zwaaien. Voor één keer heeft Jords vader geen karweitje weten te verzinnen. Samen met oom Alexander en Mette zigzagt Jord langs de stallen.

'Heel niet onaardig,' zegt zijn oom. 'Hoewel, in Novgorod zouden ze nu om koperen schalen zitten met de brandende veren van de vuurvogel. Kooien met grommende veelvraten.' Hij wijst. 'Die lui daar? Ze komen absoluut niet uit het verre noorden. Hun berenpelzen zijn geverfde konijnenvellen. De haaiantanden werden uit berkenhout gesneden.'

'In Novgorod met haar levende muren is alles mooier en groter,' sneert Mette. 'Als de hemelse stad, ja. Zijn de poorten ook van parelmoer?'

'Barnsteen. Dat is kostbaarder dan parelmoer.'

Waarom houdt Mette nooit op hun oom af te katten? Er zijn hier al genoeg dingen die boers en saai en ellendig alledaags zijn. Jord wil het beeld van de levende wachttorens met hun kronkelende wortels

niet kwijtraken. Een krijsend heksenhoofd dat ver boven de wolken zwiert, barnstenen stadspoorten waar je dwars doorheen kunt kijken...

Mette grijpt zijn pols vast. 'Daar! Daar gaat je vrouw!'

Twee, drie seconden herkent Jord Aldegonda niet eens. Ze draagt een jurk die met kant gezoomd is, een geborduurd hesje van een onbekende duifgrijze stof. Zijde? probeert hij het automatisch met zijn koopmansoog te benoemen.

Aldegonda's haar is niet langer muisgrijs, maar eerder stroblond, vol lichtere banen, als zonnevlekken in ondiep water. Sproeten waaieren uit over haar wangen maar op de een of andere manier past het bij haar. Ze is niet langer ziekelijk bleek, maar blozend en gezond. Geen freule maar een stevige molenaarsdochter.

Dan pas ziet hij dat ze gearmd met een jongen loopt. De manier waarop ze zich aan zijn arm vastklemt en tegen hem aanschurkt, bevalt Jord allerminst. Zo bezitterig.

Mette lacht. 'Je tuurt naar haar alsof je een spook ziet. Of nee, alsof je een prinses ziet. Dat is nog veel grappiger.' Ze port hem in zijn zij. 'En wie is haar trouwe page? Is dat Mark Overheim niet?'

Overheim is de enige koopman die evenveel koggen bezit als Jords vader. Soms werken ze samen als er druk op een burgemeester van een keuterstadje uitgeoefend moet worden om het tolgeld te verlagen. Toch, vrienden kun je ze absoluut niet noemen. Bondgenoten misschien, maar geen betrouwbare bondgenoten.

Jord kan de emotie die hem zijn vuisten doet ballen, niet benoemen. Het kan onmogelijk jaloezie zijn, want Aldegonda betekent immers niets voor hem? Zijn vader heeft haar uitgekozen en dat enkel om de molens en de prijs van het meel.

Hij beent op de twee af, grote stappen die de modder rond laten spatten.

'Zo, Aldegonda,' zegt hij met een stem die helaas niet bijzonder zwaar klinkt, eerder schril. Het doet hem plezier dat hij Mark in elkaar ziet krimpen. Het probleem is dat hij verder niets vernietigends weet te verzinnen, en daarom herhaalt hij de zin maar. 'Zo Aldegonda. Ook aan de wandel?'

'Fijne markt, eh, Allie?' zegt zijn zusje en het moment is voorbij. Iedereen kijkt nu naar Mette. 'Dit is mijn oom Alexander. Hij vocht in Novgorod met beren en daarom heeft hij nu een hand minder. Maar alle vier de beren, nou, die zijn morsdood!'

'Dat is dapper,' zegt Aldegonda en uit de klank van haar stem begrijpt Jord dat ze Mette volkomen gelooft. Dat oom Alexander in haar ogen nu een held is uit een van de oude verhalen, zoals Drieste Herman die de Noorderstorm bij allebei zijn oren greep en hem bereed als een bokkend paard om het schip van zijn vader te redden.

'Je ziet dat hij ook een oog mist.'

'Eh, ja?' Aldegonda probeert overduidelijk niet naar die gapende holte te kijken.

'Hij ruilde dat oog met de dwerg bij de bron van de Rijn voor

wijsheid. Met zijn overgebleven oog kan hij nu tot ver voorbij de horizon kijken. Mijn oom, hij ziet een storm drie dagen van te voren aankomen.'

'Dat lijkt mij erg handig voor een koopman.'

'Dat klopt. Mijn oom werd dan ook vreselijk rijk. Even rijk als mijn vader en de vaders van Mark en jou bij elkaar. Rijker dan de Sultan van Bagdad! Alleen, hij gaf het allemaal weg aan de Zusters der Barmhartigheid. Elke zilvermark, iedere penning. Daarom woont hij nu bij ons en slaapt hij in de stal.' Ze knikt heftig. 'Net als in het verhaal van de heilige Jodocus van Kleef.'

Aldegonda laat de arm van Mark Overheim los en maakt een reverence, het soort buigingen dat een prinses in een mirakelspel maakt. 'Het is, eh, het is een eer kennis met u te mogen maken.'

'Och,' zegt oom Alexander. Hij weet duidelijk niet waarheen hij met zijn enig overgebleven oog moet kijken.

Ze schenkt hem een stralende glimlach en dan draait ze zich abrupt om, loopt door. Mark hobbelt achter haar aan.

'Wat was dat voor laaiende kletsboek?' vraagt Jord. 'Wie is de heilige Jodocus van Kleef in hemelsnaam?'

'O, die verzon ik net. De heilige Jodocus hakte al zijn vingers af en ruilde ze voor de zeven maagden die de menseneter van Heligoland gevangen hield in zijn grot.' Ze kijkt een ogenblik peinzend omhoog.

'Ja, zijn grot op de bodem van de zee.'

'Zag je wel hoe ze naar oom Alexander keek? Zulke koeienogen. Nu is ze verdorie verliefd op hem! Je wordt bedankt.'

Oom Alexander kucht. 'Dat was geen verliefdheid, neef Jord. Dat was bewondering, verering. En ze gaf die Mark niet langer een arm. Ze begrijpt nu dat er betere vrijers te vinden zijn. Dat heb je toch maar mooi aan je zus te danken.'

'Bovendien is hij wel je oom,' zegt Mette. 'Het helpt als je een held als oom hebt. Ik weet hoe vrouwen denken, omdat ik het zelf ook ben. Als ze geen held kunnen krijgen, nemen ze vaak genoeg met zijn saai neefje.'

4.

Jord is zestien als hij de heksendochter uit Novgorod voor het eerst ziet. Werkelijk ziet. Het is een flits maar haar gestalte brandt zich in zijn netvlies. Wanneer Maria, de Ster van de Zee, in al haar glorie was verschenen, met haar kroon van sterren en een duizendstemmig engelenkoor dan was het niet wonderbaarlijker geweest. Het meisje stapt over de zandstenen drempel van de kerk. Van de verkeerde kerk, die met Sint Nikolaas boven de ingang. Ze stapt over de drempel en kijkt hem aan. Of misschien kijkt ze hem niet eens werkelijk aan en kruisen hun blikken enkel. Jord knijpt onwillekeurig zijn ogen dicht, alsof hij pal in de zon heeft gekeken.

Haar beeld blijft kristalhelder in het donker hangen. Zulke ogen!

Ze zijn een perfect en onmogelijk groen: kattenogen en ze hadden van puur smaragd kunnen zijn. En de lok die uit haar hoofddoek ontsnapt, is van het diepste zwart met een fascinerende rode glans. Volkomen anders dan het strohaar van Jords moeder en zijn twee zussen. Dan van alle andere meisjes in Deventer eigenlijk. Hij haalt diep adem, verslikt zich in de golf lijkenstank en wierook die uit de kerk rolt en opent zijn ogen. Een moment is hij bang dat ze verdwenen is, dat het niet meer dan een visioen was. Naar nee, ze is hem gepasseerd en hij kijkt nu tegen haar rug aan. Ze heeft waarschijnlijk geen moment stilgestaan. Het meisje loopt voor koopman Henderse uit met passen zo soepel en verend dat ze over de keien lijkt te stuiteren. Haar kin is opgeheven, niet arrogant maar toch even zelfverzekerd als een gravin.

Henderse. Jords maag trekt samen. Koopman Anton Henderse is hun grootste concurrent en volgens Jords vader weinig beter dan een zeerover. Dit meisje kan toch onmogelijk zijn dochter zijn?

Henderse is een vet varken, met lillende wangen en een spaarzame krans van morsig grijs haar, een bengelende sik die een geit geschokt zou afscheren. Nee, dit moet een nichtje zijn, een ver familielid die verder niets met de koopman te maken heeft. Op bezoek ja, net meegevaren met een van Henderses koggen. Uit Kampen of misschien van nog veel verder. Hamburg, Lübeck, ver Reval. Ze ziet er exotisch genoeg voor uit.

De hand van de koopman schiet uit, grijpt het meisje ruw bij de arm en snauwt haar iets toe. De schouders van het meisje zakken omlaag en haar gang gaat over in een boos sloffen.

Zijn dochter. Beslist zijn dochter.

'Waar tuur jij naar?' vraagt zijn jongste zusje. 'Zitten er twee scheepsratten te paren?' Ze stoot een hikkende giechel uit: Mette zal nooit een fijnbesnaarde dame worden.

'Henderse,' zegt Jord. 'Klopt het dat hij een dochter heeft?'

'Nadia,' knikt Mette. 'Ze is best mooi maar natuurlijk wel een heks. Net als haar moeder.'

Nadia. Precies de juiste naam. Het heeft een klank, een cadens die je bijna kunt proeven, munt en kaneel. Nadia. En dan dringt de rest van de zin pas tot hem door. 'Heks?'

'Iedereen kent dat verhaal.' Ze schudt haar hoofd. 'Iedere vrouw,' verbetert zij zichzelf. 'Kijk, Henderse nam haar moeder mee uit Novgorod. Sigrid was een prinses van de Rus, van de oude Vikings daar en trots en wild als een nerts. Hij huwde haar. Ik denk dat hij toen veel aardiger deed dan nu, anders was Sigrid er nooit ingetrapt. Bovendien zijn ze erg streng in de handelspost. Alle mannen moesten volkomen celibatair leven. Als ze een Russische vrouw kusten, werden ze naakt uit de poort geknikkerd, ook al was het hartje winter. Henderse vond haar blijkbaar dat risico waard. Dat bleef helaas niet zo. Nadat Nadia geboren was en ze weer in Deventer terug waren, liet hij haar moeder vermoorden. Dat zeggen ze. Ze deed aan hekserij want elke keer dat Henderse met een andere vrouw vree, nou, dan werd hij impotent.' Ze geeft hem

een stomp tegen de arm en giechelt weer. 'Alsof je water uit een kei probeert te wringen. Geen druppel!'

'Nadia's moeder had hem vervloekt?'

Mette knikt heftig. 'Dat kon Sigrid erg goed. Haar betovergrootmoeder was de beroemdste heks van Rusland, snap je? Oom Alex vertelde er lang geleden al over. Baba Yaga heette ze en ze woonde in een hut die rondrende op lange kippenpoten. Ze kon ook vliegen. Baba Yaga zat in een bronzen vizel en ze roeide door de lucht met een stamper van wel negen ellen lang!'

'Wat een onzin.' Jord snuift. 'Vrouwen hebben tongen die tot hun knie hangen bij het roddelen. Oom Alex is geen haar beter.'

'Hah! Nou, die vervloeking hield echt niet op toen Sigrid dood was. Henderse heeft later nog twee vrouwen gehad maar allebei stierven ze in het kraambed. Ook ander gerollebol met deernen leverde hem nooit een tweede kind op. Hij had liever een zoon gehad, zelfs een bastaard. Nu is het duidelijk dat Nadia zijn enige nakomeling zal blijven. Later erft zij alles.'

Ze kijkt naar hem op. Mette is anderhalve kop kleiner maar op de een of andere manier voelt het alsof zij de grote zus is en Jord niet meer dan een kleuter. 'Je lonkt naar haar. Als een verliefde nachtegaal.'

'Wat een klets! Ze viel me gewoon ineens op. Ik had haar nooit eerder opgemerkt.'

'Je wist niet dat ze bestond omdat je toen nog niet verliefd op haar was.' Ze zet haar armen in haar zij. 'Ik ken haar. Als we water halen, blijven we vaak op de rand van de put zitten praten. Nadia heeft een speelbord dat haar moeder heeft meegenomen. Eentje met witte en zwarte stenen.' Haar glimlach wordt schalks. 'Ik kan haar vertellen dat je met haar door het stro wil rollen?'

'Doe niet zo idioot! Anton Henderse, als we een echte vijand hebben, is hij het.'

'Zo je wilt. Alleen, ik denk niet dat Nadia zelf erg dol op haar vader is.'

'Waar blijven jullie?' roept Jords vader van de straathoek. 'Een slak met een loden huis is rapper!'

Jord ligt een half uur te woelen voor hij zijn deken wegslaat en van de stromat afrolt. Zoveel tollende gedachten en niet eentje slaat ergens op. Hij schiet zijn tuniek aan en wandelt door de steeg naar de kade. De poort staat nog open en een knikje naar de wachter is genoeg om hem door te laten. Per slot van rekening is hij de zoon van een van de rijkste kooplieden in Deventer.

Een bloedrode maan hijst zich boven de IJssel uit, zo laag en groot dat het bijna geloofwaardig wordt dat een koe er overheen kan springen, als in het slaapliedje dat zijn moeder vroeger voor hem zong. Er slenteren meer lieden over de kade die net als Jord eigenlijk in hun bedstee hadden moeten liggen. De nacht is zwoel en niemand hoeft bij zo'n maan een kaars aan te steken.

Twee roeiboten dobberen halverwege de rivier en aan hun Stevens

branden fakkels om de vissen te lokken. In het maanlicht bijten ze gretiger zo beweren de vissers en met een toorts erbij helemaal. Een paling die in maanlicht wordt gevangen, is het beste liedesvoer, gaat het door Jords hoofd, en brengt vaak een vijfvoudige prijs op.

Het maakt mannen hitsig. Jammer genoeg heeft het geen enkele invloed op een vrouw.

Een rukje aan zijn mouw. 'Broertje?'

Mette staat naast hem.

'Hoor jij niet in je bed te liggen?' Zijn reactie is automatisch. Het aloude wapen van oudere broers tegen overlast van hun jongere zusjes. Ook al heeft dat al jaren niet meer gewerkt.

'Ik zag Nadia. Ik vertelde haar...' Ze tuit haar lippen. 'Je weet wel. Dat je haar zag en nu wat wil.'

Het is alsof ze Jord recht in zijn gezicht stompt. Of eerder de seconde daarna: een raar dof gevoel, alsof zijn gezicht in een masker van klei is veranderd.

'Jij...' Zijn lippen zijn stijf, zijn tong verstuikt en tegelijk gloeien zijn oren. Het is een afgrijselijk mengsel van gene en woede. 'Hoe durf je! Ik zei...'

'"Dat weet ik al," zei Nadia. "Geef hem dit." Mette steekt hem een rolletje berkenbast toe. 'Dit briefje.'

Op berkenbast schrijf je enkel minder belangrijke zaken, weet Jord. Als papier of perkament te prijzig is.

'Ze kan schrijven?' Zijn eigen vader gelooft niet in het onderwijzen van dochters. Cijfers en letters zouden hun arme hoofdjes alleen maar laten tolleren.

'Natuurlijk kan ze schrijven! Alle heksen kunnen schrijven.'

Hij rolt het velletje uit. De letters zijn zwart en zelfs in het maanlicht prima leesbaar. Nadia moet dure gal-inkt gebruiken en geen staafje houtskool.

'Val mij niet lastig. Mijn vader heeft al een echtgenoot voor mij uitgezocht. Ik zal volgend jaar Mark Overheim huwen.' Onderaan de boodschap staan drie kruisjes als enige ondertekening.

'Weet jij wat er in staat?'

'Nadia las het op. Voor als ik het verloor.' Ze grijnst. 'Nu ga ik naar mijn bed. Waar ik allang in hoor te liggen.' Ze schiet weg, snel als een scheepsrat. Wat wel zo slim is, want Jord zou haar het liefst een oorvijg geven of Mette aan haar vlecht rondslingeren en in het water kieperen.

Mette heeft alles verpest. Dankzij de rij vrijers van zijn oudste zus weet Jord precies hoe het hoort. Eerst wat steelse blikken naar elkaar als je uit de kerk komt of over de markt slentert. Briefjes, toevallig haar hand aanraken als je haar passeert. Daarna een liedje op een geleende mandoline terwijl zij op een muurtje zit en de bloemblaadjes van een vergeetmijnietje plukt. Alles stap voor stap. Je loopt nooit pardoes op een meisje af om haar te vertellen dat ze de mooiste vrouw van de wereld is en je naar haar smacht. Zoiets gebeurt hoogstens in een blijspel en dan keert de mooie

dochter van de molenaar subiet haar bedpan over je kop leeg en rolt iedereen over de kade van de lol. Het is nog veel erger als je zusje er zoiets uitflapt. *Nadia gelooft vast dat ik Mette gestuurd heb. Omdat ik het haar zelf niet durfde vertellen. Zo'n eendveulen die over zijn eigen voeten struikelt en met drie knopen in zijn tong rondloopt.*

Het stomme is dat het berkenbastbriefje het alleen maar erger maakt. Nadia lijkt nu bij elke stap voor hem uit te zweven: in het maanlicht echter dan de pakhuizen, de zwaaiende masten. Haar kattenogen fonkelen, om haar lippen zweemt een raadselachtige glimlach.

Ze is een heks. Ze heeft mij betoverd. Nee, dat is klets, pure onzin. Waarom zou ze de moeite nemen mij te betoveren en mij vervolgens een rot-op-briefje sturen?

'Stop, mijn vriend,' zegt een geamuseerde stem. 'Nog één stap verder en je spartelt in de IJssel rond.' Nadia verdwijnt als een knappende zeepbel. Barnhart komt overeind van de zwerfkei die als meerpaal dient, legt een hand op zijn schouder. 'Je stommelde rond als een abt die zijn nieuwe preek aan het prevelen is. Wat is er loos met je?'

Barnhart is de zoon van de kuiper en Jords beste vriend. De enige waarvoor hij geen geheimen heeft.

Barnhart likt aan een wijsvinger en steekt hem in de lucht. 'Wacht. Ja, ik weet uit welke richting de wind waait. Je ben verliefd!' Hij leunt naar voren. 'Heeft ze borsten gewelfd en glanzend als rijpe peren? Mooie brede heupen en een middel waar je handen precies om passen?'

'Daar heb ik niet op gelet,' geeft Jord toe. 'Ik herinner mij alleen haar ogen, een lok haar. En ik heb liever niet dat je zo over Nadia praat.'

Barnhart klakt mij zijn tong. 'Nadia dus. Je heb het echt te pakken. Toch, dat zijn belangrijke details als het om je toekomstige vrouw gaat.' Barnhart is een expert op vrijersgebied. Als hij over de markt slentert, draaien een dozijn vrouwenhoofden in zijn richting en dat terwijl je hem amper knap kan noemen. Een ietwat scheve mond, een neus waar een raaf voor zou tekenen.

Jord kan dat bijna snappen. Die overmaatse kokkert kun je ook een fiere adelaarsneus noemen, zoals bij een Romeinse veldheer. Die scheve mond doet je denken dat hij zich voortdurend verkneukelt. Dat hij een ongelooflijk grappig geheim kent dat elke vrouw dolgraag zou willen weten. Vrouwen zijn zo nieuwsgierig: een tongzoen of een omhelzing lijkt ze vast een geringe prijs voor zo'n geheim. Bovendien kan Barnhart een half dozijn muziekinstrumenten bespelen.

'Heb je haar al gekust?' vraagt Barnhart en Barnhart bedoelt waarschijnlijk meer dan alleen een kus.

'Ik heb amper met haar gepraat. Helemaal niet eigenlijk.' Jord opent zijn hand die hij al die tijd tot een vuist gebald heeft. 'Die stomme zus van mij vertelde het haar en toen gaf ze Mette dit.'

Zo'n val-mij-niet-lastig briefje, met ik-heb-al-een-ander.'
Barnhart lees het briefje door, zijn vinger langs de regels en elk woord geluidloos uitspreken. 'Zo'n briefje lijkt het inderdaad, maar alleen voor een zulthoofd. Je kent de verhalen van koning Solomon? Je weet wel, die een baby doormidden wilde hakken? Hij was de slimste rechter van allemaal. Laten we eens door zijn ogen naar je briefje turen.

Goed, ze schreef het op berkenbast, maar wel met echte inkt. Inkt is belachelijk duur. En onderaan staan drie kruisjes. Iemand die haar naam niet kan schrijven, zet een kruisje. Alleen, Nadia kan wel schrijven en drie kruisjes betekent iets heel anders dan "Ik weet de letters van mijn naam niet".'

'Je hebt gelijk. Meer kruisjes betekent kussen.' Jord heeft verdorie vroeger zelf genoeg kruisjes in de bast van de beuk bij de waterput gekerfd om vriendjes te plagen. Jochem ende Anna, gevolgd door drie kruisjes. Toen Jochem hem bij de boom betrapte, sloeg hij Jord een bloedneus. Bovendien moest hij het later aan Anna verteld hebben, want de dochter van de bakker gooide paardenvijgen naar hem en schold hem uit voor 'vunzig liegbeest'.

'Ik zal het voor je vertalen,' zegt Barnhart grootmoedig. 'Mijn vader heeft een echtgenoot voor me uitgezocht. Geen goede echtgenoot, of een rijke echtgenoot. Het klinkt een beetje wrokkig. Alsof ze het er helemaal niet mee eens is. En zoiets ondertekenen met drie kussen lijkt mij een soort uitdaging. Zo van: bewijs mij maar dat je beter bent dan zo'n rare kerel. Plus "uitgezocht door mijn vader". Nadia haat haar vader en dat is nog zachtjes uitgedrukt. Hij heeft haar moeder laten vermoorden.'

'Hoe weet jij dat?'

'Ze vertelde het mijzelf.' Barnhart doet een stap achteruit, heft zijn handen bezwerend op. 'Niet boos worden maar Nadia en ik hebben vorig jaar gekust. Ze kan dat erg goed. Ze is alleen een beetje te fel voor me. Zo'n meisje van voor eeuwig en altijd en als naar een ander kijkt, vermoord ik jullie allebei.'

'Fel als een nerts,' fluistert Jord. En ze stuurde mij een briefje met drie kussen. Hij voelt een glimlach aan zijn mondhoeken trekken.

'Bedankt. Je hebt vast gelijk. Maar hoe moet ik nu verder?'

'Laat haar zien dat je je niet zo eenvoudig laat wegsturen. Geen staart tussen de benen gedoe. Fier en zelfverzekerd. Vertel haar dat er geen mooiere vrouw in heel Deventer te vinden is. Nee, maak dat heel Oversticht.'

'En dan?'

'Tien tegen een lacht ze je in je gezicht uit. Sommige meisjes worden heel week en giechelig als je zoiets tegen ze zegt. Nadia niet. Als ze lacht, schatert ze en haar omhelzing kraakt je ribben.'

'Misschien moet ik op een beer jagen en haar de pels geven?'

'Ja, met de kop er nog aan. Dat zou geen slecht begin zijn. En zeg het haar toch maar. Dat van geen mooiere vrouw in heel Oversticht. Je moet ergens beginnen.'

Als hij het huis binnensluipt, slaat Mette haar wollen deken terug. Haar gezicht is een bleke ovaal in het maanlicht. 'Heb je haar gekust?'

'Dat gaat een beetje moeilijk als ze thuis in haar bed ligt.'

Mette klakt met haar tong. 'Ja, zonder jou. Doe het morgen.'

'Vast en zeker.'

'Loop morgen met mij mee. Ze zit elke ochtend bij de put op de Brink. Zo vroeg valt niemand ons lastig.'

Mette is net zo bazig als mijn moeder. Ze zou de preek van de bisschop corrigeren en de hertog van Gelre zijn laarzen laten uittrekken als hij onze pronkkamer inliep. Nu ja, alle goede raad is welkom. Het enige dat ik nog nodig heb, is een beer.

Hij draait zich op zijn zij. 'Oom Alex? Ik neem aan dat je alles gehoord heb?'

'Niemand hakte mijn oren af.'

'Nadia, ze komt uit Novgorod. Haar moeder dan en ze is vast net zo. Hoe maakten ze daar een meisje het hof? Barnhart had het over de kop van een beer.'

'In ieder geval niet met mooie gedichten. De kop van een beer is inderdaad een mooie introductie. Desnoods van een wolf. Het bloed moet er nog vanaf druppelen.'

'Dat valt hier in Deventer een beetje moeilijk te regelen.'

'Neem haar in je armen. Kus haar hartstochtelijk. Hoewel sommige meisjes dan juist weer boos worden en je neus afsnijden met hun vildersmes.'

'Vildersmes?'

'In Novgorod zijn het de vrouwen die de wolven villen en de pels afschrapen. Daar zijn ze aanzienlijk beter in dan borduren.'

Jord klakt met zijn tong. 'Aan jou heb ik ook niet veel.'

'Neem ook een cadeautje voor haar grootmoeder mee. Baboesjka's zijn belangrijk in Rusland. Een meisje luistert altijd naar haar grootmoeder.'

'Een cadeautje voor Baba Yaga?' komt Mette's stem. 'Waar doe je een heks plezier mee?'

'Zo moeilijk is het niet. Wat galgenarde. In de handelspost hadden we een mooie oude eikenboom. Als ze we een dief betrapt dan was het meteen omhoog, met ons beste hennepkoord om zijn hals.' Hij knipt met zijn vingers. 'Of een opvallend giftige paddenstoel. Volgens mij zijn vooral die paarse fataal waarop altijd aasvliegen landen.'

'Het is hoogzomer! Niet bepaald paddenstoelentijd.'

'Keus te over dus.' Oom Alex draait zich om en begint prompt te snurken.

'Ik heb wel iets,' fluistert Mette. 'Toen ik klein was, verzamelde ik schedeltjes. Ik heb achter de geitenschuur een gebroken Keulse pot met vier rattenschedels en eentje van een raaf. Precies wat een heks fijn vindt.'

'Bedankt. Je bent precies het soort zus dat ik nodig heb.' En het is

waar. Als je een heks het hof wilt maken, heb je weinig aan een zusje dat madeliefjeskransen vlecht.

5.

Nadia is zes als ze haar moeder Sigrid voor de laatste keer ziet. Een hinderlijk gedrup wekt Nadia in het holst van de nacht maar ze blijft nog even stil liggen, met gesloten ogen. Heeft het geregend en lekt het dak nu na? Zo'n irritant geluidje, onmogelijk te negeren. *Laat mij verdorie slapen!*

Ze klakt met haar tong, opent haar ogen en een moment gelooft ze dat het maanlicht door het raam naar binnen schijnt. Of nee, de richting is verkeerd.

Sigrid staat aan Nadia's voeteneind en het water druipt uit de natte strengen. Ze is van licht gemaakt, van het soort ijskoude, heimelijke licht dat glimwormen meedragen. Sigrids ogen zijn weggedraaid, pupilloze witte knikkers in de oogkassen.

'Je bent dood,' zegt Nadia en ze voelt geen spoor van angst. Hoe kan ze ooit bang zijn voor haar eigen moeder? Bovendien moet dit een droom zijn. Sigrid is een prinses van Novgorod en een machtige heks. Wie weet even machtig als Baba Yaga zelf?

Niemand en niets kan haar deren!

'Dit is geen droom,' zegt Sigrid en dan begrijpt Nadia dat haar moeder werkelijk dood is. Alleen geesten en spoken kunnen je geheimste gedachten lezen. 'Hij vermoordde me. Liet mij verdrinken in water dat niet dieper dan een regenplas was.' Ze klinkt niet woedend, niet eens verontwaardigd, enkel verbaasd dat het zo eenvoudig was om te sterven.

Nadia zit stijf rechtop, haar vuisten gebald.

'Wie was het? Mijn vader?'

Sigrid schudt haar hoofd, een afgemeten, bijna ongeïnteresseerd gebaar. 'Mwah. Kijk, ze grepen mij bij de schouders, schopten mijn voeten onder mij vandaan en drukten mijn gezicht in de modder. Ik probeer lucht te happen en te schreeuwen. Ik kreeg enkel water en slijk binnen.

Wie mijn moordenaars waren? Ik kon mijn hoofd niet draaien en daarna was ik dood. Ik voelde twee paar handen. Als het je vader was, dan deed hij het niet alleen.'

'Ik zal je wreken,' verzekert Nadia haar. In haar hoofd is alles onwaarschijnlijk kalm en grijs en haar gedachten zwemmen er als haaien doorheen. Ze is een moordmachine geworden van wie enkel de blikkerende tanden tellen. 'Ik zal je wreken!'

'Wie wreken? Sigrid is dood. Er is niemand meer om te wreken.'

'En jij dan? Je bent haar geest, haar onsterfelijke ziel!'

'Spoken zijn niet meer dan echo's, reflecties in water. Over een dag of drie zal ik verdampt zijn.' Weer schudt ze haar hoofd en een glimlach zweemt om haar mond. 'Zielen zijn rare verzinsels van de priesters. Niemand heeft het eeuwige leven behalve godinnen en

heksen als Baba Yaga. Zielen zijn pure klets. Net als de Hemel en de Hel. Of Walhalla.'

'Je kwam hier...'

'Zie mij als een boodschapper. Sigrid vond het blijkbaar belangrijk dat je het van haarzelf hoorde. Niet van een of andere palingvisser die het riet instapt om te wateren. Ook al ben ik natuurlijk Sigrid niet.'

Het water blijft uit Sigrids lange haar druppelen terwijl ze langzaam vervaagt. Vier, vijf hartenkloppen later is er alleen een vage vlek op de gewitte muren over die je onmogelijk voor een vrouwengestalte kunt houden.

'Ik zal je wreken,' herhaalt Nadia. Het klinkt dwaas en onoprecht. Erger dan dat: kinderachtig. Haar moeder wenste het zelf niet eens.

Ze staat op, pakt haar vuurslag en en steekt een kaars aan. De vloer aan het voeteneind is kurkdroog. Sigrid was hier ook niet, enkel haar schim.

Pas als de hemel grijs kleurt, ontspant er zich iets diep in Nadia's hoofd en biggelen de tranen over haar wangen.

Drie dagen later, de avond na de begrafenis, wrijft ze de bierkroes van haar vader in met geprakte dolle kervel. Ze bijt op het puntje van haar tong, schudt haar hoofd en loopt naar de waterkan om de kroes grondig af te wassen. Een wees worden zou de zaken alleen maar ingewikkelder maken. Bovendien wist Sigrid zelf niet eens zeker of Anton Henderse wel haar moordenaar was.

'Verstandig,' zegt een stem in haar hoofd. 'Wraak is een gerecht dat het liefst ijskoud opgediend wordt. Wachtte ik zelf niet een vol jaar voor ik koning Rurik alles afnam dat hij liefhad?'

'Baba Yaga?'

'Ja, neem hem alles af wat hij lief heeft. Op het moment dat hij dat het minst verwacht.'

'Er is niets mis met gruwelijke wraak,' zegt een tweede stem.

'Alleen, je hoort het voor jezelf te doen. Geen berserker gedoe met bloederige bijlen en uitzinnig gebrul. Bedenk dat een dode niet meer kan lijden.'

'Ik zal het in gedachten houden,' zegt Nadia.

'Gruwelijke wraak.' De stemmen zakken of tot een geruis in haar oren.

'Minst verwacht...'

Ze is staat alleen in de keuken. De geluidloze stemmen zwijgen.